

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

DGCZ

**Dir. Macro-Eco. Vraagst.
en Arbeidsmarkt**
Fin, Info-uitw en Opl.infra

Ontworpen door

5.1.2e
Senior Beleidsmedewerker

T 5.1.2e
5.1.2e @minvws.nl

Datum

19 december 2012

Kenmerk

MEVA/FIO-3147979

Zaaknummer

P:\kostenonderzoek\Nota
afbakening en
kostenonderzoek
opleidingen.docx

nota

(ter bespreking)

Afbakening en kostenonderzoek opleidingen

Paraaf directeur

Hoofd FIO

1 Aanleiding voor deze nota

- a) U heeft aangegeven op januari 2013 van tot ... uur aan de hand van notities te willen spreken over de onderwerpen taakstellingen opleidingen en het kostenonderzoek opleidingen. Hierbij treft u de bespreeknotitie inzake kostenonderzoek aan.
- b) In de voorhangbrief aan het parlement inzake de beschikbaarheid-bijdrage 2013 (medische) vervolgopleidingen is opgenomen dat de uitkomsten van een kostprijsonderzoek zullen worden betrokken bij het vaststellen van de hoogte van de beschikbaarheidsbijdrage 2014.
- c) Tijdens de behandeling van de VWS-begroting 2013 heeft de minister, in het kader van het streven naar transparantie over de besteding van opleidingsgelden, toegezegd dat de NZa in 2013 een kostenonderzoek naar de opleiding van aios zal uitvoeren waarin ook zal worden ingegaan op de integrale kosten en de productie van aios en dat dat punt zal worden meegenomen in de discussie over de € 180 miljoen.
- d) Om tijdig over de uitkomsten te kunnen beschikken moet het traject van afbakening van de opleidingsactiviteit en uitvoering van bijbehorend kostenonderzoek nu in gang worden gezet.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de volgende beslispunten:

1. Opstellen van een adviesaanvraag aan de NZa om te komen tot één uniforme afbakening van de opleidingsactiviteit (incl. definitie van bijbehorende kosten) die geldt voor alle (medische) opleidingen die met ingang van 1 januari 2013 met een beschikbaarheidsbijdrage WMG worden bekostigd (dus PG-opleidingen en FZO blijven hierbij buiten beschouwing).

Toelichting: De huidige afbakeningen van de opleidingen is historisch bepaald als gevolg van diverse schoningen die in 2006 op de

ziekenhuisbudgetten zijn doorgevoerd. Nu met ingang van 2013 bij de overheveling van opleidingen van begroting naar premie is overgestapt op een nieuwe, uniforme wijze van bekostiging via het instrument de beschikbaarheidsbijdrage, ligt het in de rede om te komen tot één uniforme afbakening van de te vergoeden kostenposten. Dit kan betekenen dat elementen van een bepaalde opleiding die thans nog worden vergoed, straks niet meer worden vergoed en omgekeerd. Zo wordt bij de GGZ thans niet het theoriedeel van de opleiding vergoed maar als uit de besluitvorming over de uniforme afbakening naar voren komt dat theoriekosten worden vergoed, zou dat tot een verhoging van de opleidingsvergoeding GGZ kunnen leiden.

2. De NZa verzoeken na te gaan of de reeds beschikbare informatie, waaronder het recente STZ-kostenonderzoek 2012, voldoende aanknopingspunten biedt om te komen tot een tijdelijke herijking van de medisch specialistische opleidingen aangezien de uitwerking van de maatregel Regeerakkoord (verkorten financiering tot EU-norm) mogelijk zal leiden tot aanpassing van de curricula met een andere kosten-/batenstructuur van de opleiding als gevolg.
3. Het in gang zetten van het kostenonderzoek huisartsen en specialist ouderengeneeskunde.

3 Samenvatting en conclusies

- a) Opleiden is door de Europese Commissie aangemerkt als een **niet-economische** activiteit waarop **in principe** de Europese regels ter voorkoming van staatssteun niet van toepassing zijn.
- b) De instellingen (ziekenhuizen) die met een beschikbaarheidsbijdrage opleidingen worden bekostigd voeren echter, naast de niet-economische activiteit opleiden, met name economische activiteiten uit zoals het leveren van zorg tegen onderhandelbare tarieven.
- c) Op grond van Europese regels moet er bij een klacht van een niet-opleidende instelling, worden aangetoond dat er bij ontvangers van de beschikbaarheidsbijdrage opleidingen geen sprake is van staatssteun (overcompensatie bij opleiden ten gunste van economische activiteit).
- d) Daarnaast moet op grond van jurisprudentie CBB kunnen worden aangetoond dat de hoogte van de beschikbaarheidsbijdrage opleidingen redelijkerwijs kostendekkend is zodat een redelijk gevoerde instelling de opleidingstaak kan (blijven) uitvoeren.
- e) Het vermijden van zowel overcompensatie als ondercompensatie kan worden aangetoond aan de hand van door de NZa uitgevoerde (normatieve) kostenonderbouwingen die periodiek worden herijkt.
- f) De maatregel uit Regeerakkoord Rutte II (verkorten van de duur van publieke financiering van de medisch specialistische opleidingen tot de minimum-norm voor de opleidingsduur zoals geformuleerd in de EU-richtlijn voor erkenning van beroepskwalificaties) leidt mogelijk tot een inhoudelijke modernisering van deze opleidingen met als gevolg een ander kosten/baten-plaatje van de opleiding. Gezien het tijdsbeslag dat met een kostenonderzoek is gemoeid, zouden de uitkomsten van een in 2013 nieuw te starten kostenonderzoek zijn achterhaald ten tijde dat de gemoderniseerde curricula worden geïmplementeerd. Derhalve wordt voorgesteld:
 - de NZa te verzoeken eerst na te gaan of de tijdelijke herijking van de medisch specialistische opleidingen kan worden onderbouwd uit

Dir. Macro-Eco. Vraagst. en Arbeidsmarkt

12 Info-uitw en Opl.infra

Kenmerk

MEVA/FIO-3147979

de reeds voorhanden zijnde kostenonderzoeken, zoals een kostprijs-onderzoek van Prismant (2004), een ambtelijk werkdocument van NFU, NVZ, OMS en ZN (2005), een kostprijsonderzoek van Berenschot in opdracht van VWS (2008) en een recent kostprijsonderzoek van Berenschot in opdracht van de Samenwerkende Topklinische opleidingsZiekenhuizen (STZ);

- de NZa te verzoeken een nieuw kostenonderzoek te laten starten naar de opleiding tot huisarts en opleiding tot specialist ouderengeneeskunde omdat de huisartsenopleiding qua financiële omvang de grootste post na de medisch specialistische opleidingen is.

- g) Voordat de NZa het feitelijke kostenonderzoek kan uitvoeren, kan de NZa in een adviesaanvraag worden gevraagd de activiteit "opleiden" af te bakenen. Daarbij kan worden opgemerkt dat de structuur en de inhoud van de opleiding al per opleiding in wet- en regelgeving is vastgelegd.

Aandachtspunt is hoe kwaliteit van de opleiding, gezien de financiële kostencomponent, in de afbakening wordt meegenomen.

Dir. Macro-Eco. Vraagst. en
Arbeidsmarkt
Fin, Info-uitw en Opl.infra

Kenmerk
MEVA/FIO-3147979

Te nemen acties met planning

1. *Opstellen van een adviesaanvraag aan de NZa om te komen tot één uniforme afbakening van de opleidingsactiviteit (incl. definitie van bijbehorende kosten)*

Actie	Wie	Planning
Overleg adviesaanvraag afbakening	VWS en NZa	Januari 2013
Opleveren adviesaanvraag afbakening	NZA	Mei 2013

2. *In gang zetten tijdelijke herijking medisch specialistische opleidingen op basis van reeds beschikbare informatie.*

Actie	Wie	Planning
Overleg aanpak herijking medisch specialistische opleidingen	VWS en NZa	Januari 2013
Overleg STZ-rapport 2012	VWS, NZA, STZ en Berenschot	Februari 2013
Concept-oplevering van de herijkte (genormeerde) kosten- en opbrengstenbedragen	NZa	Oktober 2013
Besluitvorming hoogte herijkte vergoedingsbedragen	VWS	Februari 2014 *

* Richting parlement is aangegeven dat de uitkomst van een kostprijsonderzoek wordt betrokken bij het vaststellen van de hoogte van de beschikbaarheidsbijdrage in 2014.

Rekening houdend met de procedure rond opstellen verdeelplan opleidingen, voorhangprocedure parlement en aanwijzing aan de NZa, dat de resultaten waarover uiterlijk de eerste helft van 2014 besluitvorming heeft kunnen plaatsvinden, worden gebruikt voor het vaststellen van de hoogte van de beschikbaarheidsbijdrage 2015 en de resultaten waarover pas de tweede helft van 2014 besluitvorming heeft kunnen plaatsvinden, worden gebruikt voor het vaststellen van de hoogte van de beschikbaarheidsbijdrage 2016.

3. *In gang zetten nieuw kostenonderzoek huisartsenopleiding en opleiding specialist ouderengeneeskunde*

Dir. Macro-Eco. Vraagst. en
Arbeidsmarkt
12 Info-uitw en Opl.infra

Kenmerk
MEVA/FIO-3147979

Actie	Wie	Planning
Start kostenonderzoek huisartsenopleiding en opleiding specialist ouderengeneeskunde **	NZa	Februari 2013
Op basis van het NZa kostprijsmodel per instelling uitvragen van de werkelijke kosten en opbrengsten	NZa/Casemix	Maart 2013
Aan de hand van de uitkomsten van alle instellingen het opnieuw benaderen van individuele instellingen met een afwijkend kostenpatroon	NZA/Casemix	Oktober 2013
Gegeven de spreiding tussen de individuele instellingen, het bepalen van (genormaliseerde) kosten en opbrengsten bij een efficiënte bedrijfsvoering	NZa/Casemix	December 2013
Concept-oplevering van de herijkte (genormeerde) kosten- en opbrengstenbedragen	NZA	Januari 2014
Besluitvorming hoogte nieuwe vergoedingsbedragen	VWS	Februari 2014 *

** Gezien de ervaring van CZ bij de afbakening en het kostenonderzoek van de overige beschikbaarheidsbijdragen, lijkt het verstandig om, in de tijd gezien, niet eerst de afbakening af te ronden en daarna het kostenonderzoek te starten maar beide voor een deel te laten samenvallen. Tijdens de afbakening moeten soms keuzen worden gemaakt waarvan VWS graag wil weten wat de financiële implicaties van die keuzen zijn.

4 **Draagvlak politiek**

- a) Tijdens de behandeling van de VWS-begroting 2013 heeft de minister toegezegd dat de NZa in 2013 een kostenonderzoek naar de opleiding van aios zal uitvoeren.
- b) In het Lente-akkoord en het Regeerakkoord Rutte II zijn bezuinigingsmaatregelen op de (medische) vervolgoedingen ingeboekt. U heeft over de uitwerking daarvan een aparte nota ontvangen.
- c) Kortingen op opleidingen en overige maatregelen ten aanzien van specialisten (Cie Meurs) mogen er niet toe leiden dat er minder aios opgeleid gaan worden aangezien in het Gedoogakkoord (afschaffen numerus fixus) is afgesproken dat er 25% meer artsen in 2025 zijn.

5 **Draagvlak maatschappelijk**

- a) Zowel de opleidende instellingen als de aios zelf streven naar transparantie inzake de kosten van opleiden, de opbrengsten die door de aios tijdens zijn opleiding worden gegenereerd en de besteding van de beschikbaarheidsbijdrage door de opleidende instelling.
- b) In dat kader heeft Berenschot in opdracht van de Samenwerkende Topklinische opleidingsZiekenhuizen (STZ) een recent kostenonderzoek naar de opleiding bij 5 medisch specialismen uitgevoerd.
- c) De NZa zal worden verzocht om de veldpartijen te betrekken bij de

afbakening en het feitelijke kostenonderzoek.

Dir. Macro-Eco. Vraagst. en
Arbeidsmarkt
12 Info-uitw en Opl.infra

Kenmerk
MEVA/FIO-3147979

6 Financiële en personele gevolgen

Uitvoeren kostenonderzoek is opgenomen in het werkprogramma 2013 NZa.

- a) De preciese invulling van de activiteit zal plaatsvinden in overleg met de NZa. Daarbij komen aan de orde:
- het maken van de afbakening en de rol van VWS en NZa daarbij;
 - overleg met NZa over mogelijkheid om het STZ-rapport als één van de bronnen te betrekken bij de start van de tijdelijke herijking van het vergoedingsbedrag voor medisch specialisten;
 - starten van een nieuw kostenonderzoek voor huisarts en specialist ouderengeneeskunde.
- b) Vermeden moet worden dat instellingen bij de gegevensuitvraag door de NZa te hoge kosten gaan opgeven. MEVA zal dan ook, mede gezien de ervaringen met de kostenonderzoeken bij de andere beschikbaarheidsbijdragen (brandwondenzorg etc.), met de NZA nauw contact onderhouden over de (concept)uitkomsten van afbakening en kostenonderzoek en deze kritisch beoordelen.

7 Juridische haalbaarheid

Een goede afbakening en kostenonderzoek is nodig om de verlening van een beschikbaarheidsbijdrage (juridisch) te kunnen onderbouwen.

8 Interne afstemming

De nota is afgestemd met CZ en MC.

9 Gevolgen administratieve lasten

Ervaringen met het instrument beschikbaarheidsbijdrage hebben geleerd dat het realiseren van een goede afbakening en kostenonderzoek ook de nodige inspanningen van het veld vergen.

5.1.2e

Senior Beleidsmedewerker

Bijlage 1 Overzicht opleidingen

Voor de bekostiging van de (medische) vervolgoopleidingen worden in 2013 twee financieringswijzen gehanteerd: de beschikbaarheidsbijdrage WMG en subsidies rijksbegroting VWS.

Dir. Macro-Eco. Vraagst. en
Arbeidsmarkt
Fin, Info-uitw en Opl.infra

Kenmerk
MEVA/FIO-3147979

1. De (medische) vervolgoopleidingen die vanaf 1 januari 2013 worden bekostigd met een beschikbaarheidsbijdrage WMG zijn:

- a) de 27 erkende medisch specialismen, te weten: anesthesiologie, cardiologie, cardio-thoracale chirurgie, dermatologie en venerologie, heekunde, interne geneeskunde, keel-neus-oorheelkunde, kindergeneeskunde, klinische genetica, klinische geriatrie, longziekten en tuberculose, maag-darm-leverziekten, medische microbiologie, neurochirurgie, neurologie, nucleaire geneeskunde, obstetrie en gynaecologie, oogheelkunde, orthopedie, pathologie, plastische chirurgie, psychiatrie, radiologie, radiotherapie, reumatologie, revalidatiegeneeskunde en urologie;
- b) de technische zorg specialismen, te weten: klinische chemie, klinische fysica, ziekenhuisfarmacie;
- c) de tandheelkundige specialismen, te weten: orthodontie, kaakchirurgie;
- d) overige specialismen, te weten: arts verstandelijk gehandicapten, SEH-arts, gezondheidszorgpsycholoog, klinisch psycholoog, psychotherapeut, verpleegkundig specialist GGZ;
- e) de vervolgoopleiding tot huisarts en specialist ouderengeneeskunde.

2. De (medische) vervolgoopleidingen die vanaf 1 januari 2013 worden bekostigd met een subsidie rijksbegroting VWS zijn:

- a) de opleidingen Publieke Gezondheidszorg (PG), te weten de opleiding tot jeugdarts, tot arts infectieziektebestrijding, tot arts tbc-bestrijding en tot arts medisch milieukundige (1e en 2e fase).
- b) de opleidingen Fonds Ziekenhuisopleidingen (FZO), zijnde de opleidingen tot gespecialiseerd verpleegkundige en voor medisch ondersteunend personeel, te weten IC-verpleegkundige, IC-neonatologieverpleegkundige, IC-kinderverpleegkundige, kinderverpleegkundige, dialyse-verpleegkundige, oncologieverpleegkundige, SEH-verpleegkundige, obstetrie-verpleegkundige, ziekenhuis hygiënist, gipsverbandmeester, operatie-assistent, anesthesiemedewerker, radiodiagnostisch laborant, radiotherapeutisch laborant en klinisch perfusionist.
Het voornemen is de FZO-opleidingen op termijn ook via de beschikbaarheidsbijdrage WMG te gaan bekostigen.